



BAGGRUNDSNOTAT

*Vedrørende forslag til Inatsisartutlov om
ligestilling og anti-diskrimination herunder
Ligebehandlingsnævn, der kan behandle klager om
overtrædelser af loven.*

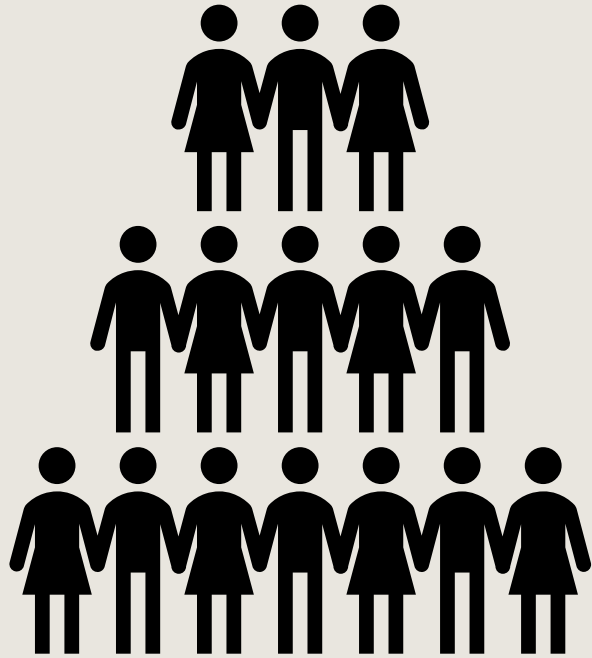


LOV OM LIGESTILLING OG ANTI-DISKRIMINATION BØR HAVE STÆKERE FOKUS PÅ HANDICAP OG ABLEISME.

NAALAKKERSUISUTS FORSLAG OM AT INDFØRE ET GENERELT FORBUD MOD DISKRIMINATION PÅ BAGGRUND AF BLANDT ANDET HANDICAP ER VIGTIG, NØDVENDIG OG POSITIV.

TILIOQ FINDER DET LIGELEDES POSITIVT, AT DET FORESLÅS AT OPRETTE ET LIGEBEHANDLINGSNÆVN, DER KAN BEHANDLE KLAGER OM OVERTRÆDELSER AF LOVEN.

TILIOQ HAR TIDLIGERE SENDT HØRINGSSVAR, SOM JEG HENVISER TIL FOR MERE DETALJEREDE BEMÆRKNINGER. NÆRVÆRENDE ER SUPPLERENDE NOTER SOM OPFØLGNING PÅ FORETRÆDET FOR LOVUDVALGET DEN 29/4-24 MED DET FORMÅL AT BAKKE OP OM LOVEN OG UDDYBE, HVORFOR LOV OM LIGESTILLING OG ANTI-DISKRIMINATION BØR HAVE STÆKERE FOKUS PÅ HANDICAP OG ABLEISME.



EN VIGTIG LOV

LOVGIVNING MOD ANTIDISKRIMINATION ER AFGØRENDE FOR AT BESKYTTE RETTIGHEDERNE FOR PERSONER MED HANDICAP OG SIKRE LIGE ADGANG TIL MULIGHEDER OG RESSOURCER. LOVGIVNINGEN ER OGSÅ AFGØRENDE FOR AT BEKÆMPE ABLEISME I SAMFUNDET.

I GRØNLAND HAR OMRKING 20 PROCENT AF BEFOLKNINGEN ET HANDICAP. DISKRIMINATION PÅ GRUND AF HANDICAP – ABLEISME – ER DESVÆRRE STADIG UDBREDT I MANGE SAMFUNDSSEKTORER, HERUNDER UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE, SUNDHEDSVÆSEN, IDRÆT OG FRITIDSÅKTIVITETER – MEN OGSÅ I SAMFUNDET SOM HELHED.

EN ANTIDISKRIMANTATIONSLOV ER AFGØRENDE FOR AT BESKYTTE RETTIGHEDERNE FOR PERSONER MED HANDICAP OG BEKÆMPE DISKRIMINATION I SAMFUNDET. VED AT FORBYDE ABLEISME OG FREMME INKLUSION OG BEVIDSTHED VIL LOVGIVNINGEN BIDRAGE TIL AT SKABE ET MERE RETFÆRDIGT OG INKLUDERENDE SAMFUND FOR ALLE BORGERE.



ANTIDISKRIMINATIONSLOVEN ER NØDVENDIG FOR RETSSIKKERHEDEN

DEN EKSISTERENDE LOVGIVNING OG HANDICAPKONVENTIONEN OVERTRÆDES ALLEREDE.

EN NY LOV MOD DISKRIMINATION VIL STYRKE BORGERE MED HANDICAPS RETTIGHEDER OG MULIGHEDEN FOR AT BRUGE RETSSYSTEMET TIL AT SIKRE DERES RETTIGHEDER.

LOVEN ER VIGTIG FOR AT STYRKE BORGERE MED HANDICAPS RETSTILLING I DEN NUVÆRENDE SITUATION, HVOR LOVEN BLIVER OVERTRÅDT OG DER ER DISKRIMINATION MOD BORGERE, DER LEVER MED HANDICAP. DET NUVÆRENDE SÆT AF KONVENTIONER, LOVE OG REGLER ER IKKE NOK TIL AT SIKRE BORGERE MED HANDICAPS RETSSIKKERHED.

ABLEISM



"ABLEISM" DÆKKER DE FORSKELLIGE DISKRIMINATIONS MEKANISMER. TILIOQ ANBEFALER, AT BEGREBET NÆVNES I BEMÆRKNINGER TIL LOVEN – OM LOVENS FORMÅL.

ABLEISME ER DISKRIMINATION AF MENNESKER MED HANDICAP. DET KOMMER TIL UDTRYK MANGE STEDER I VORES SAMFUND – OGSÅ PÅ ARBEJDSMARKEDET. DET ER ET PROBLEM VI SKAL LØSE, OG UNIVERSELT DESIGN ER ET VÆRKTØJ OG EN VÆRDI, DER KAN HJÆLPE OS MED AT BEKÆMPE ABLEISME, OG DERMED BYGGE, DESIGNE OG TÆNKE ET SAMFUND HVOR DER ER PLADS TIL MANGE FLERE.

Inatsisartutlov om ligestilling og anti-Diskrimination

Handicap konventionen

Diskrimination ----- ableism ----- universelt design ----- inklusion



UNIVERSELT DESIGN

TILIOQ INSISTERER PÅ, AT BEGREBET UNIVERSELT DESIGN ER MED I LOVEN DA DETTE BEGREB ER NÆVNT I HANDICAP KONVENTIONEN OG DET OGSÅ ER DEFINERET I KONVENTIONEN – EN KONVENTION SOM GRØNLAND HAR TILTRÅDT.

BEGREBET **UNIVERSELT DESIGN** HAR FOKUS PÅ ER AT DESIGNE SAMFUND OG STRUKTURER, SÅ DER ER PLADS TIL ALLE – OGSÅ MENNESKER MED HANDICAP. DET KAN VÆRE BYGGERI, UDDANNELSE, TURISME - ALT. UNIVERSELT DESIGN KOMMER HELE SAMFUNDET TIL GODE SAMTIDIG MED, AT DET SIKRER INKLUSION FOR MENNESKER MED HANDICAP. I UNIVERSELT DESIGN PRINCIPPET ELLER TANKEGANGEN SKELNES IKKE MELLEM MENNESKER MED OG UDEN FUNKTIONSNEDSÆTTELSE. FOKUS ER PÅ AT SKABE LØSNINGER TIL ALLE MENNESKER HELE LIVET IGENNEM. FORDI VI ALLE ER FORSKELLIGE. UNIVERSELT DESIGN ER EKSEMPELVIS HÆVE-SÆNKEBORDE, RAMPER, ELEKTRISKE TANDBØRSTER ELLER LYDBØGER, SOM VI ALLE HAR GLÆDE AF. DET ER OGSÅ INKLUDERENDE UNDERVISNING, STILLERUM, GOD SKILTNING ELLER LYDISOLERING UNIVERSELT DESIGN INDBYDER TIL AT LAVE INNOVATIVE LØSNINGER, SOM I SIDSTE ENDE KAN BLIVE TIL EN NY EKSPORTVIRKSOMHED FOR GRØNLAND.

UNIVERSELT DESIGN VIL SIKRE TILGÆNGELIGHED OG BRUGBARHED FOR ALLE, UANSET EVNER ELLER BEGRÆNSNINGER. BEGREBET ER NÆVNT I FNS HANDICAP KONVENTION OG UNIVERSELT DESIGN REFERERER TIL DESIGN AF PRODUKTER, MILJØER, PROGRAMMER, LÆRING OG TJENESTER, SÅ DE KAN BRUGES AF ALLE MENNESKER, I STØRST MULIGT OMFANG, UDEN BEHOV FOR TILPASNING ELLER SPECIALDESIGN.



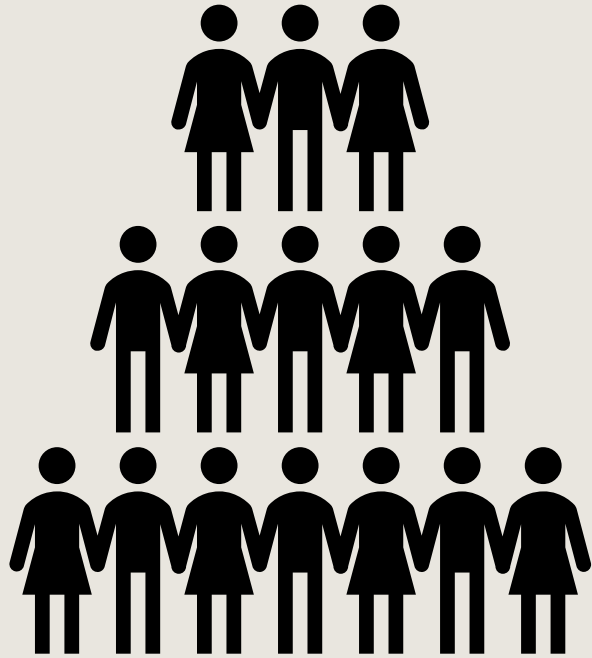
ANTIDISKRIMINATIONSLOVEN ER NØDVENDIG FOR RETSSIKKERHEDEN



DEN EKSISTERENDE LOVGIVNING OG HANDICAPKONVENTIONEN OVERTRÆDES ALLEREDE.

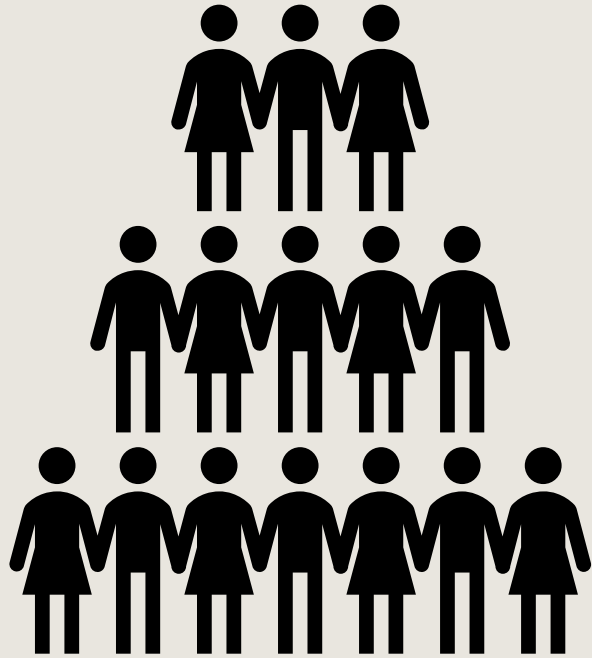
EN NY LOV MOD DISKRIMINATION VIL STYRKE BORGERE MED HANDICAPS RETTIGHEDER OG MULIGHEDEN FOR AT BRUGE RETSSYSTEMET TIL AT SIKRE DERES RETTIGHEDER.

LOVEN ER VIGTIG FOR AT STYRKE BORGERE MED HANDICAPS RETSTILLING I DEN NUVÆRENDE SITUATION, HVOR LOVEN BLIVER OVERTRÅDT OG DER ER DISKRIMINATION MOD BORGERE, DER LEVER MED HANDICAP. DET NUVÆRENDE SÆT AF KONVENTIONER, LOVE OG REGLER ER IKKE NOK TIL AT SIKRE BORGERE MED HANDICAPS RETSSIKKERHED.



ABLEISME

ABLEISME ER EN FORM FOR DISKRIMINATION ELLER FORDOMME MOD PERSONER MED HANDICAP. DET UDTRYKKER SIG GENNEM FORSKELSBEHANDLING, STEREOTYPER OG NEGATIVE HOLDNINGER MOD MENNESKER MED HANDICAP, HVILKET KAN FØRE TIL MANGLENDE ADGANG TIL MULIGHEDER OG RESSOURCER I SAMFUNDET. ABLEISME KAN OGSÅ MANIFESTERE SIG SOM IGNORERING ELLER BAGATELLISERING AF DE UDFORDRINGER, SOM PERSONER MED HANDICAP STÅR OVER FOR, OG KAN HAVE ALVORLIGE KONSEKVENSER FOR DERES LIVSKVALITET OG RETTIGHEDER.



ARGUMENTER FOR STÆRKERE FOKUS PÅ HANDICAP OG ABLEISME I LOVGIVNINGEN

ØGET BEVIDSTHED OG ANSVARLIGHED: EN ANTIDISKRIMINATIONSLOV VIL ØGE BEVIDSTHEDEN OM KRING HANDICAPRELATERET DISKRIMINATION OG SKABE STØRRE ANSVARLIGHED BLANDT OFFENTLIGE INSTITUTIONER, PRIVATE VIRKSOMHEDER OG SAMFUNDSBORGERE.

BEKÆMPELSE AF ABLEISME: EN ANTIDISKRIMINATIONSLOV VIL VÆRE ET EFFEKTIVT REDSKAB TIL AT BEKÆMPE ABLEISME I SAMFUNDET VED AT FORBYDE DISKRIMINATION OG SKABE STØRRE BEVIDSTHED OM KRING DE UDFORDRINGER, PERSONER MED HANDICAP STÅR OVER FOR. DETTE VIL BIDRAGE TIL AT ÆNDRE HOLDNINGER OG ADFÆRD OG SKABE ET MERE INKLUDERENDE OG RESPEKTFULDT SAMFUNDSKLIMA.

BESKYTTELSE AF RETTIGHEDER: LOVGIVNINGEN VIL SIKRE, AT PERSONER MED HANDICAP IKKE BLIVER UDSAT FOR FORSKELSBEHANDLING PÅ GRUND AF DERES HANDICAP OG VIL BESKYTTE DERES GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER PÅ LIGE FOD MED ANDRE BORGERE. DETTE ER AFGØRENDE FOR AT SIKRE LIGHED OG RETFÆRDIGHED I SAMFUNDET.

FREMME AF INKLUSION: EN LOVGIVNING, DER FORBYDER DISKRIMINATION PÅ HANDICAPOMRÅDET, VIL FREMME EN KULTUR AF INKLUSION, HVOR PERSONER MED HANDICAP KAN DELTAGE FULDT UD I SAMFUNDET PÅ LIGE VILKÅR MED ANDRE BORGERE. DETTE VIL BIDRAGE TIL AT NEDBRYDE BARRIERER OG SKABE ET MERE ÅBENT OG INKLUDERENDE SAMFUND.

INTERNATIONALE FORPLIGTELSER: SOM EN DEL AF DET INTERNATIONALE SAMFUND HAR GRØNLAND FORPLIGTELSER I HENHOLD TIL INTERNATIONALE KONVENTIONER OG ERKLÆRINGER OM BESKYTTELSE AF RETTIGHEDERNE FOR PERSONER MED HANDICAP. IMPLEMENTERINGEN AF EN ANTIDISKRIMINATIONSLOV PÅ HANDICAPOMRÅDET MED FOKUS PÅ ABLEISME VIL VÆRE I OVERENSSTEMMELSE MED DISSE FORPLIGTELSER OG STYRKE GRØNLANDS ENGAGEMENT I AT FREMME HANDICAPRETTIGHEDER.

BORGERE MED HANDICAP DISKRIMINERES OG CHIKANERES

I Tiliq hører vi blandt andet om, mennesker der udelukkende på grund af deres handicap:

Fyres – eksempelvis en grønlandssproget tolk på et sygehus.

Chikaneres af sin overordnede – eksempelvis en borger med epilepsi, som arbejder på en kommune.

Mange børn, som ikke sikres udannelse – som automatisk får tilbudt dispensation for folkeskolens afgangsprøve på grund af deres handicap.

Unge som gives afslag på en uddannelse.

Børn og unge, der udsættes for vold, trusler, mobning eller holdes uden for.

Mennesker kan ikke komme på arbejde eller fastholde et arbejde – enten på grund af manglende tilgængelighed eller støtte til dem selv eller deres pårørende.

Der sker som følge heraf mange ufrivillige flytninger fra Grønland. Hele familier med dobbeltsprogede, veluddannede mennesker ser ikke andre muligheder end at flytte – med risiko for store menneskelige afsavn og dobbeltdiskrimination i Danmark.



DER SKER LOVBRUD

DER SKER I GRØNLAND SYSTEMATISKE BRUD PÅ KONVENTIONEN OG LOVEN.

KONSEKVENSERNE ER UMENNESKELIGE. BORGERE BERETTER OM ENDELØSE, ENSOMME KAMPE MED SYSTEMET. OM MANGLENDE HJÆLP. OM FRUSTRATIONER OG FRIT FALD, DER HVOR SAMFUNDET BURDE HAVE LØFTET.

FORÆLDRE FRYGTER DERES BØRNS FREMTID. MANGE ER FASTLÅSTE IFT. BÅDE BOLIG OG ARBEJDE. NOGLE KAN FX IKKE TAGE ET ARBEJDE PGA. DEN MANGLENDE HJÆLP. UNGE MÅ KÆMPE FOR REHABILITERING, FOR RETTEN TIL UDDANNELSE OG ARBEJDE, FOR EN FREMTID. MANGE ER SAT UDEN FOR SAMFUNDETS FÆLLESSKABER.

EKSEMPLERNE PÅ LOV- OG KONVENTIONSBRUD I GRØNLAND ER BLANDT MANGE:

BØRN MISTER RETTEN TIL UDDANNELSE OG TIL EN FREMTID.

UNGE MENNESKER SENDES PÅ FØRTIDSPENSION OG PLEJEHJEM. PÅ INSTITUTIONER LANGT FRA FAMILIE UDEN REHABILITERING, TRYGHED ELLER AKTIVITETER.

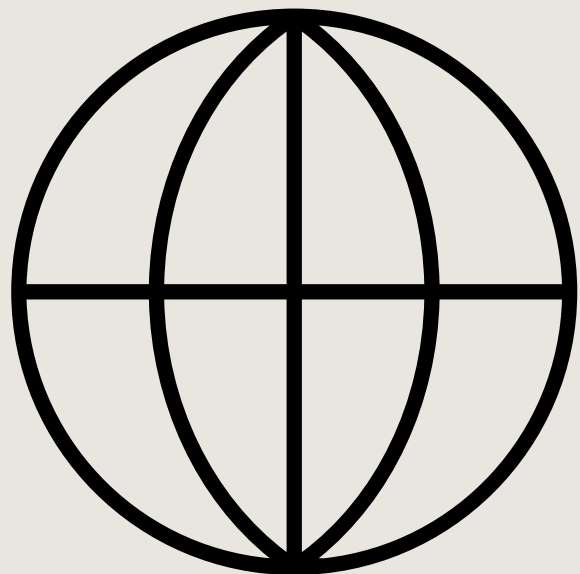
MENNESKER LEVER UVÆRDIGE LIV. RETTEN TIL SUNDHED, TRYGHED, ARBEJDE, ET SELVSTÆNDIGT LIV SVIGTES.

PÅRØRENDE KÆMPER UENDELIGT.

KONSEKVENSERNE ER:

ARBEJDSLØSHED, HJEMLØSHED, ENSOMHED, MISBRUG, SELVMORD.

HELE OG RESSOURCESTÆRKE FAMILER FRAFLYTTER GRØNLAND. FOLK VÆLGER GRØNLAND FRA FOR AT FÅ OPFYLDT DERES RETTIGHEDER.



GRØNLAND ER INTERNATIONALT FORPLIGTET

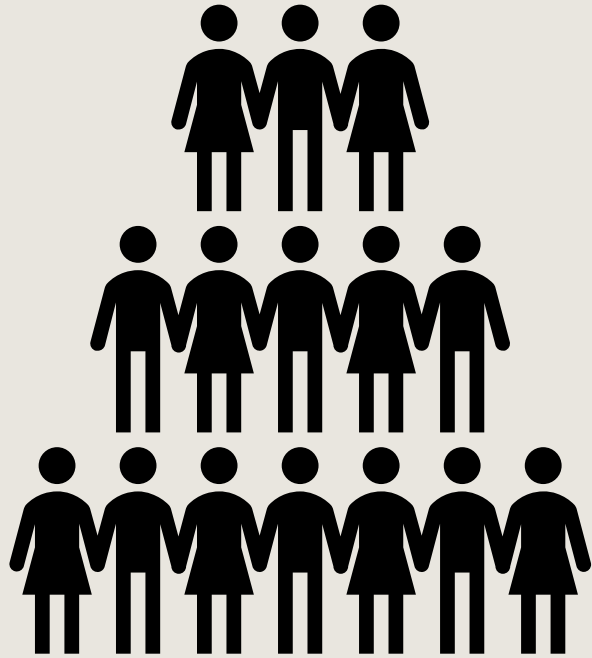
GRØNLAND ER BINDENDE FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL MENNESKERETTIGHEDSLOVEN –DET FREMGÅR AF BL.A. [HANDICAPKONVENTIONEN](#) OG [BØRNEKONVENTIONEN](#) OG [DEN INTERNATIONALE KONVENTION OM ØKONOMISKE, SOCIALE OG KULTURELLE RETTIGHEDER](#):

KONVENTIONERNE FORPLIGTER GRØNLAND IKKE KUN TIL AT **UNDGÅ** OVERTRÆDELSE AF MENNESKERETTIGHEDER, MEN **OGSÅ TIL AT TRÆFFE SKRIDT TIL POSITIVT AT REALISERE DEM. DET VIL SIGE, AT GRØNLAND SKAL HANDLE.**

DET ER EN BINDENDE FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL EN BRED VIFTE AF MENNESKERETTIGHEDSNORMER OG IKKE KUN HANDICAPKONVENTIONEN.

GRØNLAND HAR EN FORPLIGTELSE TIL AT REALISERE ALLE ØKONOMISKE, SOCIALE OG KULTURELLE RETTIGHEDER TIL DET MAKSIMALE AF DE TILGÆNGELIGE RESSOURCER – FINANSIELLE, MEN OGSÅ MENNESKELIGE, NATURLIGE, TEKNOLOGISKE OG KULTURELLE RESSOURCER.

RETEN TIL LIV BETYDER RETTEN TIL LIV MED **VÆRDIGHED**, OG DENNE RET ER **ABSOLUT** OG KAN IKKE UNDERKASTES BEGRÆNSNINGER, SELV I TILFÆLDE AF NATIONAL NØDSITUATION. GRØNLAND SKAL OGSÅ TRÆFFE POSITIVE SKRIDT FOR AT REALISERE DENNE.



GRØNLAND ER INTERNATIONALT FORPLIGTET TIL AT HANDLE

FN'S KONVENTION OM RETTIGHEDER FOR PERSONER MED HANDICAP (HANDICAPKONVENTIONEN)

ARTIKEL 5, STK. 2, UNDERSTREGER, AT DER SKAL GÆLDE ET
GENERELT

FORBUD MOD DISKRIMINATION PÅ GRUND AF HANDICAP.
DET VIL SIGE, AT

HANDICAPKONVENTIONEN FORUDSÆTTER, AT
DELTAGERSTATERNE HAR ELLER INDFØRER EN RETLIG
BESKYTTELSE MOD DISKRIMINATION PÅ GRUND AF
HANDICAP PÅ ALLE OMRÅDER, FOR EKSEMPEL I FORHOLD
TIL UDDANNELSE, SUNDHED OG OFFENTLIGT TILGÆNGELIGE
STEDER.

BORGERE MED HANDICAP OG PÅRØRENDES UDFORDRINGER ER FORBUNDET MED SAGSBEHANDLINGSOMRÅDET

Sagsbehandlingsproblematikken har **umenneskelige og negative** samfundskonsekvenser.

Tilioqs analyser og række af borgerhenvendelser viser entydigt, at de generelle vilkår og sagsbehandlingen for borgere med handicap er alarmerende og ikke lever op til standarder, som Grønland har sat for sig selv – både lovgivningsmæssigt og ifølge FNs handicap konvention samt andre internationale konventioner.

Viljen til handling er den del af et bredere behov for at ændre vores menneskesyn, styrke kapaciteten for samskabelse og mest af alt – at tage de første skridt til, hvad der på sigt skal blive til positive strukturændringer for hele handicapområdet.



RETTE TIL RIMELIG TILPASNING OG TILGÆNGELIGHED FOR MENNESKER MED HANDICAP

Mennesker med handicap har ret til at blive inkluderet i samfundet og at leve et selvstændigt liv på lige fod med andre.

Dette er blandt andet bestemt i FN's handicapkonventions artikel 19.

En grundforudsætning for virkeliggørelsen af disse rettigheder er, at samfundet er tilgængeligt for mennesker med handicap, og myndighederne skal derfor løbende arbejde med at sikre et fysisk og digitalt tilgængeligt samfund, jf. konventionens artikel 9.

Retten til rimelig tilpasning er – sideløbende med retten til tilgængelighed – en væsentlig del af diskriminationsforbuddet. FN's handicapkonventions artikel 2, 4. afsnit, bestemmer således, at nægtelse af rimelig tilpasning er en form for diskrimination. Det skal navnlig sikre, at der bliver taget individuelle hensyn og foretaget relevante tilpasningsforanstaltninger for at inkludere mennesker med handicap. Retten til rimelig tilpasning bør derfor tydeliggøres i lovudkastet. Tilioq anbefaler, at man eksplicit skriver retten til rimelig tilpasning ind i lovudkastet.



UNIVERSELT DESIGN

BEGREBET "UNIVERSELT DESIGN" SKAL INTEGRERES I LOVGIVNINGEN, UNDERVISNING OG SELVSTYRETS PRAKTISKE ARBEJDE.

Dette vil sikre tilgængelighed og brugbarhed for alle, uanset evner eller begrænsninger. Begrebet er nævnt i FNs Handicap Konvention og Universelt design refererer til design af produkter, miljøer, programmer, læring og tjenester, så de kan bruges af alle mennesker, i størst muligt omfang, uden behov for tilpasning eller specialdesign.

Tilioq organiserer en stort anlagt konference i Sisimiut den 6. og 7. juni 2024 med fokus på Universelt Design.



OPRETTELSE AF UAFHÆNGIGT KLAGENÆVN

Nævnet bør have tilstrækkelig finansiering for at sikre, at nævnet effektivt kan behandle klager over forskelsbehandling på grund af de i lovforslagets beskyttede kriterier.

Handicap bør sikres repræsenteres særskilt i form af viden eller en person med handicap.

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN



Vi i Tilioq er med hele vejen. Kontakt os gerne for **viden, dialog og samarbejde.**

Anja Hynne Nielsen / Handicaptalsmand

Mobil: +299 26 28 71

Mail: anja@tilioq.gl

Tilioq: +299 55 19 50

info@tilioq.gl

www.tilioq.gl